

Могилко Ю. О.,
викладач кафедри корейської філології
Київського національного лінгвістичного університету

ЖАНРОВІ ФОРМИ СУЧАСНОЇ КОРЕЙСЬКОЇ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Анотація. Стаття присвячена вивченню жанрів і форм сучасної корейської дитячої літератури. У роботі даються нові дослідження з цієї теми. У сучасному літературознавстві існує досить мало емпіричних досліджень, присвячених дитячій корейській літературі.

Ключові слова: жанрова палітра, дитяча література, фентезі, повість, розповідь.

Постановка проблеми. Актуальність теми дослідження зумовлена підвищенням інтересом до проблеми дитячої літератури. Корейська література для дітей завжди розвивалась паралельно з дорослою, висвітлюючи такі теми, сюжети, проблеми та ідеї.

Метою статті є аналіз жанрових форм сучасної корейської дитячої літератури.

Виклад основного матеріалу. Жанри дитячої літератури характеризуються використанням тих чи інших художніх засобів виразності і різних прийомів, певною тематикою і впливом на дитину.

Досліджуючи жанри корейської дитячої літератури, не можна не звернути увагу на жанрологію. Жанрологія – галузь літературознавства, що вивчає специфіку родо-жанрового поділу художньої літератури. Інша назва – генеалогія (допоміжна історична наука, що використовується в літературознавстві під час вивчення життєвого і творчого шляху письменника, його родинних зв'язків; методи генеалогії застосовуються при встановленні важливих дат під час опрацювання біографії). Термін запропонував французький літературознавець П. ван Тігем у 1930-х рр. Дослідження родо-видових особливостей художніх творів має тривалу історію, в якій умовно виділяють два періоди: від Аристотеля до кінця XVIII ст., коли нормативна поетика розробляла чіткі приписи для певних типів літ. творів, наприклад, для оди, трагедії у художній спадщині класицизму; від кінця XVIII ст., з епохи романтизму, коли змінювався погляд на «чистоту» сутнісних параметрів літературних жанрів, оскільки провідною стала тенденція до їхньої взаємодії і взаємовпливу [5, с. 367].

Жанр (від фр. *genre* – «манера, різновид») в літературі визначається на основі приналежності твору до літературного роду, який передбачає естетичні якості (ідейно-оціночного настрою – сатиричного, патетичного, трагічного), обсяг твору і способу побудови образу (символіка, алегорія, документальність): епічний (героїчна поема, роман, розповідь), ліричний (ода, елегія, вірші, пісні), драматичний (трагедія, комедія) жанр; більш докладний поділ виходить із переважаючої тематики (побутовий роман, психологічний) [5, с. 364].

Розглядаючи художні форми сучасної дитячої літератури, треба взяти до уваги адресну аудиторію, зважити на вікові особливості читача, оскільки кожен твір розрахований на певну категорію реципієнтів, адресований дітям різних вікових груп: молодшої і середньої дошкільної (3–7 років), старшої дошкільної

та молодшої шкільної (7–11 років), середньої шкільної (7–11 до 14–15 років) і старшої шкільної групи (від 15 до 18 років).

Сучасна дитяча література різноманітна, якщо в недалекому минулому в літературі для дітей переважали казки, пісеньки, потішки, то нині коло жанрів помітно розширилося. Жанрами сучасної дитячої літератури дослідники вважають: казки, байки, вірші, билини, наукові та побутові розповіді, повісті, поеми, романи, фентезі тощо.

Будь-яку літературу завжди класифікували за жанрами. Окрім літератури, термін «жанр» також стосується й інших видів масової інформації, таких як: музика, фільми, ігри, телешоу і твори мистецтва. Треба пам'ятати, що не всі книги можуть мати ознаки лише одного жанру та однієї категорії. Більшість сучасних книжок мають ознаки багатьох жанрів, а деякі взагалі позбавлені жанрових ознак.

Розглянемо класифікацію літературних груп та жанрів для дітей:

Перша група – книги для дітей раннього віку – це книжки, написані для дітей віком до 6 років. До них входять такі книги: абетка, рахувальні книги, загальні книги, шаблонні (трафаретні) книги, безсловесні книжки.

Друга група – книжки традиційної літератури. До неї входять різні безіменні історії, пісні та рими, які передавалися усно з покоління в покоління. Це твори таких жанрів: міфи, байки, балади, традиційні історії, легенди, небиліці, традиційні рими.

Третя група – фантастика (белетристика). Її призначення – розважити, пробудити цікавість до певних явищ. До неї входять такі жанри: фентезі, тваринна фантастика, сучасна реалістична вигадка (фантазія), історична фантастика.

Четверта група – біографічні та автобіографічні, документальні твори, які описують життя народу, або певний період життя реальної особистості.

П'ята група – інформаційні книжки. Це фахові книжки, головною метою яких є інформування читача шляхом пояснення фактичного матеріалу.

Шоста група – поезія та вірші. Це вірші, в яких використовуються певні літературні твори, для того щоб вплинути на емоційну сферу читача [7].

На сьогодні у корейській дитячій літературі набувають популярності такі жанри: розповіді, повісті та казки.

Розповідь – зображення подій і вчинків персонажів через об'єктивний виклад їх від третьої особи, на відміну від оповіді – викладу від першої особи. [6, с. 591]. Розповідь вважається одним із найбільш популярних жанрів дитячої літератури, оскільки розповідь вирізняється певним зв'язком зі сформованими традиціями усної народної творчості, завдяки чому значною мірою спрощується сприйняття тексту маленькими читачами.

Повість – епічний прозовий твір (рідше віршований), який характеризується однолінійним сюжетом, а за широтою охоплення життєвих явищ і глибиною їх розкриття посідає проміж-

не місце між романом та оповіданням [6, с. 539]. Дитячі повісті значною мірою продовжують традиції дитячих оповідань, але мають свої особливі характерні риси. У повісті відтворюється природний плин життя персонажа, тому вона відрізняється набагато більшим об'ємом, ніж розповідь. Як правило, сюжети повістей не концентруються навколо якоїсь однієї події – тут виділяється кілька основних епізодів, які сприяють максимальному розкриттю особистості головного персонажа.

Відмінною характеристикою повісті є й те, що цей жанр більш уважний до деталей, тут велику роль займають різного роду описи. Також широкими є часові рамки оповідання – повість може розповідати про кілька періодів життя головного героя, показуючи, яким чином формуються його темперамент і характер, певні риси. Важливим є показ того, як змінюються погляди і світогляд героя протягом того або іншого періоду (в цьому разі йдеться про дитячу літературу, тому найчастіше зображений період дорослішання).

Казка – епічний, сюжетний художній твір усного походження. В основі казки – захоплююча розповідь про вигадані події і явища, які сприймаються і переживаються як реальні [2, с. 321]. Казки поділяються на кілька різновидів. Найдавнішими вважаються *казки про тварин*. У таких казках тварини відображали первісні вірування предків, але з плином часу вони втратили свій магічний сенс і набули вже інших якостей.

У *фантастичних казках* поєднуються міф, фантастика та героїка. Герої таких казок зазвичай наділяються надзвичайною силою, здібностями, винахідливістю, які допомагають їм подолати випробування, що виникають на шляху до мети.

Натомість у побутових казках переважають сюжети з повсякденного життя. Головними героями виступають жадібний багатій, здібний ремісник, бідний селянин.

Старі казки – це справжні скрині зі скарбами для сучасних дитячих книг. Сучасні книги для дітей переказують деякі найкумедніші історичні розповіді Кореї, які були перевірені часом, так історії зазвичай існують у сьогоденному світі дітей.

Із найдавніших часів у Кореї діти проводили довгі зимові вечори, сидячи на колінах у бабусі, слухаючи її розповіді. Нині для дітей, які виростили на диснейських анімаційних мультфільмах та комп'ютерних іграх, розповіді бабусі є незнайомим жанром. Пак Ван Шу є провідною фігурою на корейській літературній сцені; він опублікував дві книги, щоб задовольнити ностальгію нашого суспільства, наших батьків, дідусів і бабусь за старими казками бабусі. «Три бажання» і «Спасибі за цей світ» – найостанніші книги Пак Ван Шу.

Дитяча розповідь «Спасибі за цей світ» – історія одинадцятирічного сироти на ім'я Бок Донг, мати якого вмирає одразу після його народження; батько кидає його ні з чим, залишаючи йому лише ім'я Бок Донг. Перш ніж зникнути, його син мав зростати з тіткою, яка страждала від поліомієліту. Вітри змінюють у буденному житті хлопця, який виїжджає за кордон для зустрічі з новою сім'єю свого батька. Окрім зустрічі зі своїм батьком уперше, Бок Донг відчуває величезний культурний шок, коли він зустрічає філіппінську дружину батька і дітей інших рас – зведених брата і сестру. Бок Донг зустрічає доктора Брауна, американця корейського походження, який допомагає Бок Донгу відкритися батькові і його новій сім'ї і, зрештою, бути вдячним за те, що він народився в цьому світі. Як казки, які звертаються до обох дітей, що шукають хорошу історію, і дорослих, які сумують за минулим, ці дві книги є частиною скарбниці історії, які автор збирав протягом тривалого часу [9].

Також треба згадати про такий жанр дитячої літератури, як фентезі. Фентезі (англ. *fantasy*) – жанровий різновид фантастики, в якому під час заперечення використовуються ірраціональні мотиви чаклунства, магії, лицарського епосу у поєднанні з реалістичною нарацією, змальовуються віртуальні світи із середньовічним антуражем, нетехнічною психологією, де роль науки виконує магія [6, с. 693]. Вважається, що цей жанр виник у середині ХХ ст., але цей жанр лише умовно вважався новим, бо й раніше письменники наважувалися писати щось таке. Отже, жанр фентезі – це жанр літератури, який містить фантастичні історії, що поєднують дві сторони людського сприйняття світу: героїчну і магічну.

Сам жанр фентезі ділиться на: героїчні фентезі, високе фентезі, ігрове фентезі, історичне фентезі, гумористичне фентезі [5, с. 28].

Традиційно корейська дитяча фантастика, як правило, звертається до звичайної тематики і проблем реального життя. Звичайно, нам потрібні дитячі книги, які намагаються визначити історичні питання та соціальні проблеми, але юні читачі також жадають книг, які мають у собі ознаки різних жанрів. Донедавна вони тамували спрагу фантазіями, таємницями або романами, читаючи іноземні книги, але тепер також публікуються історії з детективними героями, якими можуть бути навіть їх власні сусіди.

Треба повернутися принаймні до 1950-х рр., щоб знайти сліди справжньої дитячої наукової фантастики в Кореї. Першою роботою, яка містила жанрові характеристики дитячої наукової фантастики, став твір роман Нох Янга Гин «Літанюча людина», опублікований у 1936 р. Проте справжнім новатором у цьому жанрі є Хан Нак Он, якого назвали письменником-фантастом. Він працював наприкінці 1950-х рр. Хан Нак Он написав «Пригоди на Венері» і «Загубленого хлопчика», таким чином, Хан хотів захопити більше дітей, щоб відкрити для них світ науки і, зрештою, підштовхнути молоде покоління до його вивчення. Науково-фантастичні твори цього автора були надруковані по частинах у газетах «Йонхап» і «Хаквон».

У 1970-х рр. була перекладена і видана повна колекція дитячої наукової фантастики. Були перекладені простою, зрозумілою мовою твори Артура Кларка. Ці переклади призначалися для дітей і були опубліковані в 60 книгах у вигляді колекції книг. Ідея серії «Хьокван» включає оригінальні твори корейської наукової фантастики, вони дуже схожі на роботи Су Кван Вун в «Останній день космічного корабля» і «Війни четвертого виміру» і Кім Хак Су «Таємниця телепатії».

Хоча жанри фантастичних творів протягом деякого часу перебували у так званому спокої наприкінці ХХ ст., але на початку 2000-х рр. корейська дитяча фантастика знову набирає обертів. Ан Мі Пі «Насіння, які рятують людей» мають справу з насінням війни в майбутньому, Пак Йон Гі «Секрети № 64», де обговорюються секрети генів, і Мун Сон І «Діти ГМО». Приблизно в той самий час багато творів корейських письменників-фантастів, таких як Кім Бо молодший і Дю На, були опубліковані в збірці оповідань для молоді під назвою «В пошуках втраченої думки». Ці твори містять наукові факти і припущення, що робить їх цікавими і корисними сучасній корейській молоді.

2010 р. особливо запам'ятався поціновувачам корейської літератури, тому що два різних бестселери в дитячій і дорослій літературах вийшли друком: Лі Хена «Планета роботів» і роман молодого Ба Мі Чжу «Сінчер». Ці твори були нагороджені

великими літературними нагородами та були добре прийняті читачами: Лі Бен Син «Дитяче опитування»; «Ласкаво просимо на наше судно» Гу Пьон Мо; «Діти Пігмаліона»; Чой Ян Сон «Місто приховане від мап»; Кім Сон Джин «Як використовувати маму»; Лі Ін Юн «Тринадцята дитина» [10].

Чому стиль наукової фантастики почав з'являтися в популярній корейській дитячій літературі протягом останніх кількох років? Кім Ю Чжин, літературний критик дитячої літератури, стверджує: «Корейська дитяча література намагається знайти новий спосіб відходу від кліше, користуючись можливостями жанру наукової фантастики. Цей жанр розвивається, досліджуючи автономію і унікальність людського існування». Ще однією причиною розвитку цього жанру може бути те, що страх перед майбутнім міцно оселився в свідомості корейських дітей, які виростили на хвилі, трагедії яка трапилася у зв'язку землетрусу і цунамі на АЕС Фукусіма.

Останні твори корейської дитячої науково-фантастичної літератури мають песимістичний характер, у той час як ранні роботи, опубліковані в період з 1950-х до 1970-х рр., зображують чудову утопію, створену завдяки науковим технологіям. Похмурий настрій особливо простежується в книжках для молодших класів. Алегорія сучасного суспільства повторюється і відтворюється по-різному у творах. Дитячі письменники думають, що важко говорити з дітьми про надії на майбутнє, якщо немає першого серйозного суспільного досвіду, побудованого на науковому і суспільному знанні, навіть у цьому віці [12, с. 12–15].

Висновки. Література для дітей займає особливе місце в книжковому світі. Нині сучасна корейська література для дітей перебуває на піку розвитку. Автори дитячих книг заохочують та підтримують дітей в їхньому прагненні до пізнання навколишнього світу. Завдяки аналізу матеріалу дитячих книжок корейської літератури можна дійти висновку, що сучасна корейська дитяча література має безліч художніх форм та багату жанрову палітру.

Література:

1. Теория литературы / Волков И.Ф. – М., «Просвещение», 1995. –256 с.

2. Теория литературы. Учеб. пособие для филол. специальностей ун-тов и пед. ин-тов / Гуляев Н.А. – М., «Высш. Школа», 1977. – 278 с.
3. Теория литературы / В.Е. Хализев. – М., «Высшая школа», 1999. –110 с.
4. Теория литературы / Г.Н. Поспелов. – М., «Высшая школа», 1978. –351 с.
5. Літературознавча енциклопедія у двох томах / Автор-укладач Ковалів Ю.І. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 608 с.
6. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р.Т. Гром'яка, Ю.І. Коваліва, В.І. Теремка. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 752 с.
7. Literature for Children: A Short Introduction David L. Russell, 2011. – 360 p.
8. Planet of Robots, Vols. 1–3 / Yi Hyeon; Illustrator: Oh Seungmin Prunsoop Publishing Co., Ltd., 2010. – 496 p.
9. Thank You for This World / Park Wansuh; Illustrator: Han S. Oki, Kids Jakkajungsin 2009. –159 p.
10. How To Use Mom / Kim Seong-jean, Changbi Publishers, Inc. 2012. – 108 p.
11. John Grant and John Clute. The Encyclopedia of Fantasy / John Grant and John Clute. – “Fantasy”, 338 p.
12. Planet of Robots, Vols. 1–3 / Yi Hyeon; Illustrator: Oh Seungmin Prunsoop Publishing Co., Ltd., 2010. – 496 p.

Могилко Ю. О. Жанры современной корейской детской литературы

Аннотация. Статья посвящена изучению жанров и форм современной корейской детской литературы. В статье подаются новые исследования по этой теме. В современном литературоведении существует весьма мало эмпирических исследований, посвященных детской литературе.

Ключевые слова: жанровая палитра, детская литература, фантастика, повесть, рассказ.

Mogylko I. Genres of modern Korean children's literature

Summary. The article deals with the genre palette of modern Korean children's literature. It represents basic information about scientific researches and developments in this area. Very little empirical research has been carried out to determine Korean children's literature.

Key words: genre palette, children's literature, fantasy, tale, story.